

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: Delfland.knnv.nl
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland
Youtube: [klik hier](#)

Nieuwsbrief 224 10 januari 2024

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk, Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

Bewaar je **naamkaartje** als je op de Nieuwjaarbijeenkomst ben geweest. We hebben vergeten te vragen om deze na de bijeenkomst in te leveren.

27 februari, ledenvergadering, de leden krijgen de stukken nog toegestuurd.

Jaarthema 2024: Schoner water

Soort van het seizoen **winter: kleine watersalamander**.

Kijk in januari tot en met maart uit naar kleine watersalamander en dotterbloem, maak foto's en meld deze via natuurlijkdelfland@knnv.nl; vermeld plek waar je ze gezien hebt.

Wij publiceren deze in onze Nieuwsbrief. Je kan ze ook rechtstreeks bij waarneming.nl melden.

Het Soort van het seizoen is één van de activiteiten in ons jaarthema Schoner water.

Jaarthema 2023: Biodiversiteit

3/01, jonge **salamander**, Bleiswerk, Anneke van Swieten

Bij het opzij zetten van het kastje wat om mijn buitenkraan in de tuin staat vond ik dit **salamandertje**. Ik kom ze regelmatig tegen onder de keien die rondom de vijver liggen. Zomers zwemmen ze in de vijver. Dan tel ik er wel zo'n dertien stuks.

27 februari, 20.00 - 22.00 uur ledenvergadering, Melarium

Noteer de datum in je agenda, de vergaderstukken komen later. Een belangrijk agendapunt is de opvolging van Geert als voorzitter.

We zoeken dus iemand die de ledenvergaderingen en bestuursvergaderingen voorziet en hij of zij maakt ook de agenda

Waarschuwing: geef vogels géén vetbollen met een netje eromheen! Kool- en pimpelmezen kunnen met hun poten verstrikt raken.

Waarschuwing: als je stroozout gaat gebruiken let er dan op dat de zoutkorrels geen grote korrels zijn! Vogels kunnen dit als graankorrels of zoiets beschouwen en pikken dan het zout op!!!

10 januari, 10.00 – 12.00 uur, uilenballen pluizen, Melarium

Uilen produceren uilenballen waarin de botjes zitten van muizen. Hierdoor is te zien welke muizen de uil eet en waar de muizen voorkomen.

Deze pluisoctend vindt plaats in Het Melarium, dat te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Het Team Zoogdieren heeft uilenballen van de Zoogdierverseniging gekregen.

Het doel van het team Zoogdieren is onderzoek, educatie en bescherming van zoogdieren. Je hoeft niet direct grote kennis van dit onderwerp te hebben wel verwachten we een actieve deelname. Belangstellenden die kennis willen maken met het Team worden uitgenodigd deze bijeenkomst bij te wonen. Als je wilt blijven komen is een lidmaatschap vereist.
Inlichtingen via zoogdieren@delfland.knnv.nl

13 januari, 10.00 – 12.30 uur, workshop fruitbomen snoeien

In deze workshop worden de volgende vragen beantwoord: Waarom snoeien we en waarom nu? Waar moet je op letten bij het snoeien? Welk gereedschap gebruik je? En de allerlaatste vraag: Wat kan je na deze workshop doen?

Het geleerde zal direct in praktijk worden gebracht door appel- en perenbomen te snoeien. Deze workshop wordt in Midden-Delfland gehouden. Er kunnen 15 personen meedoen. De kosten zijn € 8,-; leden van Natuurlijk Delfland gratis;

Opgeven via medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com. Na aanmelding krijg je enkele dagen voor de workshop een bericht waar de plek is. Voor gereedschap wordt gezorgd

14 januari, 9.30 – 11.30 uur insecten zoeken onder schors en kloppen, Woudtse polder

plaats: Lotsweg kruising Meerpad Den Hoorn.

Ook in de winter zijn er insecten te vinden, maar je moet er iets meer moeite voor doen.

Het doel van het team Insecten is onderzoek, educatie en bescherming van Insecten. Je hoeft geen kennis van insecten te hebben wel verwachten wij een open leerhouding en actieve deelname.

Belangstellenden die kennis willen maken met het Team zijn hierbij uitgenodigd deze bijeenkomst bij te wonen. Als je wilt blijven komen is een lidmaatschap vereist.

Inlichtingen via insecten@delfland.knnv.nl

p.s. Laarzen of waterdichte schoenen zijn handig, het kan drassig zijn. Een fototoestel of telefoon met camera is handig om de insecten via een foto (later) op naam te brengen.

Tuintip

Als je groente in je tuin heb maak nu een teelt en zaaiplan

Sterrenhemel

donderdag 11 januari

12.57: Nieuwe Maan Het is Nieuwe Maan. Vanaf de Aarde gezien staat de Maan in dezelfde richting als de Zon, zodat de verre kant van de Maan wordt verlicht en de donkere kant van de Maan naar de Aarde gekeerd is. Daarnaast staat de Nieuwe Maan alleen bij daglicht boven de horizon.

23.04: Io bij Europa Jupiters satelliet Io staat 8,6" ten zuiden van Europa. Jupiter staat in het westzuidwesten op een hoogte van 32° boven de horizon.

vrijdag 12 januari

15.37: Mercurius bereikt zijn grootste westelijke elongatie en is ochtendster. De hoekafstand van Mercurius tot de Zon bedraagt 23°30'. De planeet staat ten westen van de Zon en komt voor de Zon op. De helderheid van de binnenplaneet is -0,3m, hij is voor 63% verlicht en zijn schijnbare diameter is 6,6". Mercurius komt 01:39 uur voor de Zon op (om 07:05 uur). Wanneer 's ochtends de burgerlijke schemering begint (om 08:04 uur) is Mercurius 6° boven de zuidoostelijke horizon te vinden.

17.13: Eerste maansikkel Vanavond kunnen we, onder gunstige omstandigheden, de eerste maansikkel zien na de afgelopen Nieuwe Maan. Het is 1,2 dagen (28 uur) na Nieuwe Maan; de Maan is voor 2,2% verlicht en wassend. De maansikkel heeft een breedte aan de hemel van slechts 0,7' en hij is alleen kort na zonsondergang met veel moeite zichtbaar.

17.31: Alle manen oost van Jupiter Van 17:31 tot 2:11 uur (13 januari) staan alle Galileïsche manen ten oosten van Jupiter. In toenemende afstand van de planeet staan Io, Europa, Callisto en Ganymedes. Jupiter staat op een hoogte van 41° boven de zuidwestelijke horizon en de planeet is gemakkelijk te vinden. De Zon staat 45° onder de horizon en het is donker. Om de Galileïsche manen van Jupiter te bekijken is een verrekijker op statief al genoeg.

zaterdag 13 januari

11.35: Maan in het perigeum De Maan staat in het perigeum; het punt van zijn baan om de Aarde dat het dichtst bij de Aarde ligt. De afstand tussen de Aarde en de Maan bedraagt 362.267 km. Door de geringere afstand lijkt de Maan nu groter aan de hemel te staan dan gemiddeld: 32'59,1". De Maan is wassend, voor 7% verlicht en hij is kort na zonsondergang zichtbaar.

zondag 14 januari

17.30: De Maan staat 2,9° ten zuidoosten van Saturnus (+1,0m), in het sterrenbeeld Waterman. De twee objecten staan dan in het zuidzuidwesten, circa 22° boven de horizon, op een afstand van 3,8° van elkaar. De Zon staat slechts 5° onder de horizon. De Maan is voor 14% verlicht.

20.45: Europa bij Ganymedes De Galileïsche maan Europa staat op 12,3" ten noorden van Ganymedes. Jupiter staat op een hoogte van 47° boven de horizon, in het zuidzuidwesten en de planeet is gemakkelijk te vinden. De Zon staat 34° onder de horizon en het is donker. Om de manen van Jupiter te bekijken is een goede, stabiele verrekijker genoeg.

Afdelingswinkel, verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Crossbill Natuurgids Weerribben-Wieden
De 25 beste wandel-, fiets- en kanoroutes
door Dirk Hilbers en Albert Corporaal,
Prijs € 27,95

Deze complete natuurgids (Nederlandstalig) over de Weerribben-Wieden en omgeving bevat 25 routes (fiets-, wandel, en kanoroutes), achtergronden over landschap, flora en fauna, en tips om planten en dieren te vinden.

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

Nb. De afspraak in de vogelwereld is dat foto's met nesten en eieren niet worden gepubliceerd om ze niet te verstoren. We zullen dus alleen de waarneming in de Nieuwsbrief opnemen.

wintervlinder, Willemein Poot

Antwoord op de vraag uit Nieuwsbrief 223

Dit is het mannetje van de **wintervlinder** (*Erannis defoliaria*), de vrouwtjes hebben vleugelstompjes waarmee ze niet kunnen vliegen.

Deze nachtvlinders vliegen 's nachts vanaf september tot in januari met de vliegpiek in november. Ze zijn zo stoer dat ze ook actief te zijn als er sneeuw ligt. Vliegen in de winter heeft als voordeel dat je niet wordt gevangen door vleermuizen.

De rupsen kan je vinden van maart tot juli op o.a. de eik, wilg en berk.

30/11, **witte kluiwam**, pad Buitenhof, Delft, Freek Boon

03/01, **fluweelpootje**, Abtwoudse bos, Delft, Bruun van der Steuijt

03/01, **hazelaar**, Abtwoudse bos, Delft, Bruun van der Steuijt

03/01, (gele bloem) **herik**, Abtwoudse bos, Delft, Bruun van der Steuijt

04/01, **fuut** met jong in januari !, Wijnhaven, Delft, Bruun van der Steuijt

05/01, **fluweelpootje** op **kastanjeboom**, Bernhardlaan, Annalies Sandberg

07/01, Woudseweg, Den Hoorn, Willemein Poot
Er zijn in de buurt nogal wat bomen gesneuveld. 🙄

Jos op pad, week 46-47, Jos van Koppen

Ik ben nog een beetje 'op pad' geweest. Op de Iepenhof trof ik nog **madeliefjes** aan [ook op andere plekken overigens] ; verder toch nog een min of meer bloeiende **gewone berenklauw** op het Van Weerden Poelmanpad en op de winterjacht rondom de Oostpoort-Zuiderstraat-Oranjeplantage op 1 januari **herik**, **zilverschildzaad**, **stinkend nieskruid**, **ruige rudbeckia**, **mahonie**.

madeliefjes

gewone berenklauw

herik

zilverschildzaad

stinkend nieskruid

ruige rudbeckia

In de laatste Nieuwsbrief was al een opsomming van de gevonden bloeiende planten tijdens de winterjacht gemeld.

mahonie

TERUGBLIK: Activiteiten

Vier partijen stellen beroep in tegen Pasgeld-West Rijswijk, Huub van 't Hart

Naast het gezamenlijke beroep tegen het bestemmingsplan Pasgeld-West van Natuurlijk Delfland en Pasgeld Natuurlijk hebben ook TNO en BPRC (Primatencentrum) en Tuinvereniging De Schoffel beroep bij de Raad van State ingesteld. TNO en BPRC zeggen beiden ten eerste dat het plan delen van hun eigendom onrechtmatig een andere bestemming geeft. Ten tweede worden door het plan bestaande milieuvergunningrechten door ingetekende bebouwing belemmerd, ingeperkt of onmogelijk gemaakt.

Natuurlijk Delfland en Pasgeld Natuurlijk stellen dat de bouw van tweemaal het eerder bepaalde aantal woningen (van 500 naar 1000) bestaande natuurwaarden onrechtmatig aantast. Het gaat dan om bijzondere waarden als de foerageer- en voortplantingslocatie van watervleermuizen en een kolonie ransuilen en de zeer waarschijnlijke aanwezigheid van de eikelmuis. Maar ook soorten als bosuil, kerkuil, sperwers met nest, buizerds, hazen, konijnen en hermelijn komen voor op en rond Tuinvereniging De Schoffel, in Pasgeld Oost en op de TNO-locatie.

Deze gebieden vormen de verbinding tussen het Eisenburgerbos en het Wilhelminapark en mogen niet bebouwd worden. Integendeel, deze groene gebieden zijn hard nodig om de grote aanwas van nieuwe bewoners aan Rijswijk-Zuid op te vangen.

Zie foto ransuil van 18 december 2023 op ATV De Schoffel.

6 januari, 10.00 – 12.30 uur, wilgenknoten in Westland, Clazien en Ton Koene

Tussen een kletsnatte periode en een week met voorspelde vorst, hadden wij prima weer met mooie donkere wolkenpartijen in de verte. Er waren 20 knotters aanwezig in de 's Gravenzandse Bosjes, een park naast de sportvelden in 's Gravenzande.

In dit gebied heeft de Gemeente Westland natuurlijke oevers aangelegd met boomstammen in plaats van betonnen oevers, met ondiepe gedeelten.

Omdat er al houtrillen aanwezig waren werden de takken daarheen verslept. Er zijn 33 bomen geknot, waarbij sommige hele dikke stammen hadden.

Wij zagen in het water **fuuten**, **meerkoet**, **kuifeenden** en Danny hoorde een **specht**. In de berm stonden o.a. **gesnaveld klauwtjesmos**, **kleefkruid**, **heggenwikke** en een **enkele madeliefje**.

gesnaveld klauwtjesmos

kleefkruid

Bianca, met een grote zak met zwerfafval die ze geraapt had, kwam even gezellig langs tijdens de koffiepauze.

heggewikke

6 januari, 10.00 – 12.30 uur, wilgenknotten in Westland, Rijswijk, Wouter Muller

De knot-werkzaamheden in het Wilhelminapark hadden we in het 'oude' jaar al klaar, dus vlak voor de kerst hadden we de gemeente Rijswijk gevraagd naar andere locaties om te knotten. Met de door de gemeente georganiseerde keet, konden we vandaag dus aan de slag aan de Van Rijnweg in Rijswijk-buiten. Een mooi stukje langs het fietspad richting Wateringen waar ca 50 wilgen staan. Op verzoek van de gemeente werden 1 op de 3 wilgen volledig geknot, van de overige 2 hebben we alleen netjes de stammen weer opgeschoond. Het was weer heerlijk om na het 'kerst reces' weer aan de slag te gaan met een groep van 12 personen.

De koffiepauze

Wat ons opviel is dat er in een aanzienlijk aantal **wilgen**, zogenaamde wilgenroosjes zichtbaar zijn.

Hiermee bedoel ik niet het harig wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*), een plant met roze bloemen die vooral in de zomer veel in onze omgeving is te zien, maar een 'roosje' dat je kunt vinden in de uiteinden van de takken van een wilg. Dit roosje bestaat uit vergroeide bladeren.

De wilg wordt hiertoe aangezet door een piepklein mugje, genaamd de wilgenroosjesgalmug of wilgenrozetmug. Deze mug prikt een gaatje in de stengel en legt er een eitje. Als reactie vormt de wilg bladeren in het wondje, maar niet op de normale manier. De plant maakt een mooie rozet van groene blaadjes, waarin het larfje de hele zomer kan wonen. De roosjes zijn goed zichtbaar in de winter aangezien al het andere blad dan is afgevallen. De rozet verkleurt wel naar dood, bruin grijs blad, maar blijft wel aan de twijg zitten, zie foto.

7 januari, 14.00 – 16.00 uur, Nieuwjaarsbijeenkomst, Melarium

De bijeenkomst presentatie: echt een succes!
Er waren 44 bezoekers!
Foto Bart Hendriks

Foto Geert en Marian

Het is altijd weer gezellig om elkaar te spreken. Geert, Cor en Huub kregen een pluim.

9 januari, 14.00 – 16.00 uur, bestuursvergadering, Melarium

De aspirant bestuursleden waren aanwezig. Het was een zeer vruchtbare bijeenkomst.

De volgende projecten zijn doorgenomen: Groene Pit, Groene Strand, Westlandse bomen zijn goud waar. De samenwerking met de KNNV afd. Den Haag goedgekeurd.

Er zijn twee voor belangrijke bijeenkomsten vastgesteld.

17 maart, een **Teamdag**, 13.00 – 16.00 uur, voor coördinatoren van de diverse teams

26 mei, **Lentefeest**

Noteer deze in je agenda.

9 januari, 20.00 – 22.00, Team Educatie, Melarium

Er komt een cursus Visherkenning, de teams krijgen een uitnodiging om mee te doen met de week van de Biodiversiteit die van 18 tot en met 26 mei wordt gehouden.

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:

nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe

Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Ted Kruithof, verwerken van de inzendingen

Anna Kreffer, Soort van het Seizoen

Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen

En vele personen die in de bijdragen staan.

Het redactieadres is natuurlijkdelfland@knnv.nl zie ook het briefhoofd.

TIPS

Meer groen is niet alleen goed voor klimaat en biodiversiteit,

maar ook goed voor een aantrekkelijke winkelstraat!

Klein en meer groen: winkelstraat ziet nieuwe gouden formule, [klik hier](#)

Een bodemkaart is nooit af.....

Onder andere de bodemkaarten van Delfland, [klik hier](#)

Het Groenbeheerplan 2024 tot 2028 van de gemeente Rijswijk

[Klik hier](#)

Archeologie in Delfland e.o.

Archeologie Delft doet verschillende soorten onderzoek. De resultaten van deze onderzoeken worden beschreven in rapporten, [klik hier](#)

Wat nu? 'Vangen van invasieve kreeften vergroot juist het probleem'

[Klik hier](#)

Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.

Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkdelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

Wij sturen je graag
het bos in.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site
Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[Klik hier](#)

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.
Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[**INSCHRIJFFORMULIER**](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.